

УДК 37.091.12:005.745

Проблеми культури якості освіти в парадигмі smart education

Олександр Сидоренко,

доктор соціологічних наук, професор, директор,
Харківський регіональний центр оцінювання якості освіти

Увага до проблеми розвитку Smart-освіти як до однієї із сучасних ключових освітніх концепцій цілком прогнозована й останнім часом помітно зростає. Це пояснюється низкою чинників, серед яких, передусім, стрімке ускладнення життя, нагромадження постійно зростаючих протиріч, швидке старіння знань та навичок, відмирання професій тощо, що примушує людство активно шукати шляхи пом'якшення цих протиріч, засоби самозбереження та відновлення у швидкоплинній динаміці життя.

Безперечно, в такому контексті зростає необхідність наявності такого «розумного» освітнього середовища, в якому імітаційні й фальсифікаційні форми освітнього процесу не сприймаються і відчужуються [1, с. 22], а все більшого значення набуває процес переходу від «школи пам'яті» до інституту роботи з мисленням, у результаті чого моделлю особистості має стати інноваційна людина — не просто фахівець, а саме людина, що підготовлена до життя у глобалізованому інформаційному просторі через створення рівних умов доступу до якісної освіти [2; 3, с. 29–30].

Отже, важливим, на наш погляд, стає усвідомлення цієї проблеми, розуміння того, що таке «якість освіти», її культура, які її маркери та особливості в рамках парадигми Smart-освіти.

Зазначимо, що якість освіти за своєю сутністю відображає різні аспекти ос-

вітнього процесу. Вона поєднує властивості й характеристики цього процесу та його результату, які спроможні задовольняти освітні потреби всіх суб'єктів навчально-виховного процесу. Тим більше, що у високотехнологічному інформаційному суспільстві якість освіти стає головним аргументом людського розвитку, забезпечення такого рівня життєвої та професійної компетентності людини, який би задовольняв її прагнення до безперервного самовдосконалення і саморозвитку, що відповідає сенсу Smart-освіти.

Зрозуміло, що якість — це конструкт з безліччю вимірів, які необхідно контекстуалізувати. Одним із таких актуалізованих останнім часом у наукових дослідженнях, офіційних документах, реальній практиці контекстів є культура якості у викладанні й навчанні. Елементами культури якості є розуміння і обов'язковість якості освіти в поєднанні з культурою доказу й ефективним управлінням якістю (через процедури гарантії якості). Оскільки з часом елементи якості змінюються, то й уся цілісна система культури якості змінюється відповідно до нових напрямків розвитку освіти.

Очевидно, в парадигмі Smart-освіти актуалізується культура забезпечення якості як накопичений досвід взаємодії суспільства й системи освіти. «Вихід» освітнього процесу формується потребами споживачів (як суспільства взагалі, так і окремих «гравців» системи освіти — сту-

дентів, роботодавців, інших стейкхолдерів).

Оскільки культура якості включає в себе непрямі угоди з приводу того, що є якість і як її підтримувати та стимулювати, ми можемо в практичній діяльності фіксувати низку проблемних зон.

По-перше, успішна культура якості ґрунтується на залученні до цього процесу всього навчального закладу. Деякі реформи управління, проте, послаблюють традиційний колегіальний процес прийняття рішення. І для того щоб ефективно впровадити інституційну культуру якості, необхідно знайти шляхи для залучення академічних співробітників у внутрішні процеси якості й запропонувати схеми їхнього (співробітників) розвитку.

По-друге, ідентифікація і впровадження результатів навчання припускають зміни, що пов'язані з новими принципами освіти: використання актуальної інформації для розв'язання навчальних завдань; організація самостійної пізнавальної, дослідної, проектної діяльності; безперервність навчання та його різновекторність; взаємодія з професійною спільнотою; персоналізація освітнього поля; гнучкість навчання тощо [4].

По-третє, незважаючи на той факт, що з наукової точки зору жоден із інструментів ранжирування ніколи не був універсальним і всеохоплюючим, кількість національних та міжнародних схем ранжирування продовжує зростати. Більшість експертів у галузі освіти не підтримують рейтинги, які, на їх думку, мають помилковий вплив на інституціональну поведінку.

Резюмуючи наші міркування, звернемо увагу на важливе, з нашої точки зору, положення з огляду на людиновимірність як основоположний принцип нашої національної системи освіти: найважливішими взаємопов'язаними показниками культури якості сьогодні стають орієнтованість навчального процесу на учня/студента (learner-centered approach) і на якість викладацької діяльності, вписаність їх у сучасний освітній контекст і спрямованість на розвиток «врівень з часом». Саме вони мають зіграти одну з ключових ролей у забезпеченні культури якості освіти в парадигмі SMART EDUCATION.

Література

1. Астахова Е. В. Система образования: ресурсы и возможности формирования социального доверия / Е. В. Астахова // Новый Коллегиум. 2015. № 4. С. 19–22.
2. Кремень В. Г. Людиноцентризм в освіті: сучасний напрям розвитку духовності нації // Педагогіка і психологія. 2006. № 2 (51). С. 17–30.
3. Скотна Н. Роль освіти в цивілізаційному вихованні молоді // Вища освіта України. 2004. № 4. С.114–118.
4. Днепровская Н.В., Янковская Е.А., Шевцова И.В. Понятийные основы концепции смарт-образования [Электронный ресурс] / Н. Днепровская, Е. Янковская, И. Шевцова. Режим доступа: file:///C:/Users/pc/Downloads/65-126-1-SM.pdf.

Oleksandr Sidorenko

PROBLEMS OF QUALITY EDUCATION CULTURE IN THE PARADIGM SMART EDUCATION

Abstract

This article covers the problem of the culture of education quality within the current educational paradigm of Smart education. The features of the quality of education, its culture, which is characterized as accumulated experience of interaction between society and the education system, are considered. Attention is focused on the needs and interests of various subjects of the educational process in the content of education and its results.

The problem areas in the practice of implementing a culture of quality in the context

of the Smart Education paradigm analyzed. Among whom are: the involvement of all subjects of the educational process; implementation of new learning principles related to the personalization of learning, the use of information technology, etc.

The indicators of quality culture in the context of Smart-education are defined as fundamental, namely: the focus of the educational process on the student (learner-centered approach) and on the quality of teaching, their integration into the modern educational context and the focus on self-development and globalization information space.

Key words: Smart education, quality of education, culture of education quality, subjects of the educational process.